NAUDVARIO KAPINYNAS

Rytis ŠIAULINSKAS

2004 m. KPC užsakymu pratęsti tyrinėjimai Naudvario kapinyne (Jurbarko r., Viešvilės sen., A 1745), pradėti 2001 m. (žr. *ATL 2001 metais,* V., 2002, p. 132–133; *ATL 2002 metais,* V., 2005, p. 106–108; *ATL 2003 metais,* V., 2005, p. 129–131). 2004 m. ištirtas 142 m² plotas.

Perkasa 8. Tirta kapinyno dalis, esanti ŠR kalvos viršūnėje, kur pratęsti 2003 m. pradėti, bet dėl lėšų ir laiko stygiaus nebaigti vėlyvesnės nei kapinynas duobės tyrimai. Perkastų žemių duobė tęsėsi nuo pat perkasos viršaus iki bemaž 1,65 m gylio. Duobė buvo užpildyta tamsiomis žemėmis. Kaip ir 2003 m. tirtoje duobės dalyje vėl surasta keramikinių lipdytų indų – urnų fragmentų, daugybė degintų kaulų bei titnaginių radinių. Taip pat perkasoje ištirtas degintinis kapas su urna.

Kapas 9. Perkasos ŠV dalyje po miškožemiu atsidengė didelis 50 cm ilgio ir 41 cm pločio akmuo, šalia jo užfiksuoti dar keli vidutinio dydžio (iki 20 cm skersmens) lauko akmenys, aplink juos surinkta šiek tiek degintinių kauliukų ir smulkių lipdytos keramikos fragmentų. Užfiksavus ir nuėmus akmenis bei pagilinus perkasą iki 55 cm, atsidengė dvi tarpusavyje besijungiančios dėmės: apie 35 cm skersmens apskrita ir stačiakampio suapvalintais kampais formos dėmės glaudėsi prie jau aprašytos dėmės R dalies. Ji buvo apie 90 cm ilgio ir apie 50 cm pločio. Dėmė ilgosiomis kraštinėmis tiksliai orientuota R–V kryptimi. Abi dėmės buvo užpildytos tamsiu smėliu su degėsiais. Viršutinėje apskritos dėmės dalyje surasti pavieniai deginti kauliukai ir angliukai. Stačiakampio formos dėmės viršuje aptikti smulkūs ir kiek stambesni degintiniai kaulai bei lipdytos keramikos fragmentai, vienas iš jų – stambesnis indo pakraštėlis. Apskritimo formos dėmėje, 66 cm gylyje atsidengė urnos pakraštėlis. Indas lipdytas, gerai degtas su gausiomis smulkiomis ir vidutinio dydžio skaldyto granito priemaišomis. Urnos išorinis paviršius rusvas, nuo priemaišų šiurkštus. Indas viršutinėje dalyje turi aiškiai išreikštus petelius. Urnos aukštis 15,5 cm, angos išorinis diametras 19,5–20,5 cm, plačiausioje vietoje (petelių srityje) – 24,5 cm, kakliuko ilgis 4 cm, dugno išorinis skersmuo 11,6–12 cm. Sienelių storis prie angos 8 mm, žemiau 10 mm, dugnelio storis 10 mm (36 pav.).

Tiriant nustatyta, kad duobės, kurioje buvo urna, kontūras neaiškus, šalia urnos sienelių ir po dugneliu neaptikta jokių radinių. Kadangi urna buvo sveika, o stačiakampėje duobėje rastų degintinių kaulų ir keramikos fragmentų nedaug, stačiakampė duobė nelaikoma atskiru kapu ir jos ryšys su kapu 9 lieka nenustatytas.

Perkasa 9. Ant kalvos, esančios kapinyno teritorijos PV dalyje, pratęsti kapinyną kertančios kvartalinės linijos tyrinėjimai. Šioje perkasoje surasti 29 titnago radiniai. Šukės ir titnagai rasti tuoj po miškožemiu buvusio 10–15 cm storio rusvai gelsvo smėlio sluoksnyje.

Perkasa 10. Kaip ir perkasa 9 buvo atidengta ant kalvos, esančios kapinyno teritorijos PV dalyje. Taip pat buvo pratęsti kapinyną kertančios kvartalinės linijos tyrinėjimai. Šioje perkasoje surastas 1 titnago radinys bei perkasos PR dalyje, apie 20 cm skersmens plotelyje surasta apie 20 smulkių ir 2 vidutinio dydžio lipdytos keramikos fragmentai, pastarųjų vidinė pusė brūkšniuota, išorinė kruopėta. Šukės ir titnagai rasti tuoj po miškožemiu buvusio apie 10–15 cm storio rusvai gelsvo smėlio sluoksnyje.

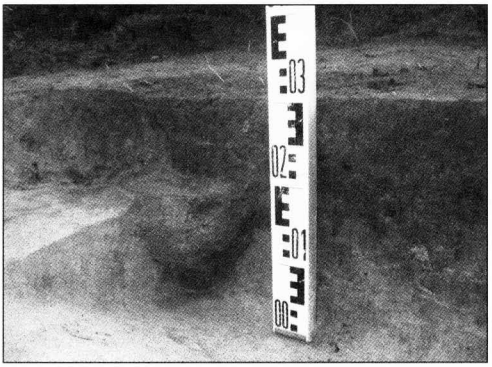

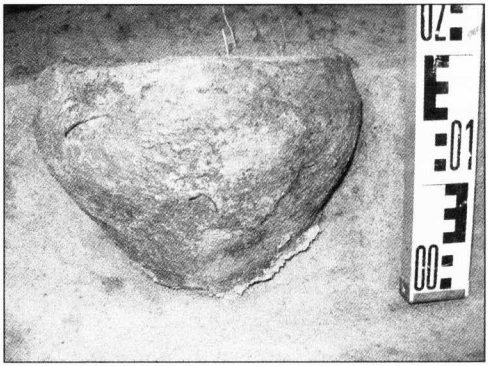

36 pav. Naudvario kapinynas. Degintinis kapas 9 su urna tyrimų metu. *R. Šiaulinsko nuotr.*

Fig. 36. Naudvaris burial ground. Cremation grave No. 9 with ceramic urn during the excavations.

Kapas 9, suardytų degintinių kapų liekanos, kaip ir kapai, tirti 2001–2003 m., datuojami I tūkst. pr. Kr. Tiriant kapinyno teritoriją surasti titnaginiai radiniai bei smulkūs keramikos fragmentai taip pat datuojami I tūkst. pr. Kr.

Kapinyno tyrimai ateityje bus tęsiami.

NAUDVARIS BURIAL GROUND

In 2004 archaeological excavations of the Naudvaris burial ground were continued. A burial containing cremated bones in a hand-made ceramic urn was discovered. The burial and all burial ground is dated back to the 1st millennium B.C.

AUKŠTKIEMIŲ KAPINYNO PAIEŠKOS

Linas TAMULYNAS

Aukštkiemių (vokiškai – Oberhof) kapinynas – vienas iš žinomiausių Klaipėdos krašto kapinynų, tyrinėtas dar XIX a. pabaigoje Karaliaučiuje veikusios visuomeninės draugijos „Physikalisch–ökonomischen Gesellschaft zu Königsberg“ archeologų. Kapinyne ištirta per 450 kapų, kurie datuoti II–XIII a. Dėl plačios chronologijos ir didelio ištirtų kapų kiekio, kas publikavus visą medžiagą greičiausiai padėtų patikslinti laidosenos Pajūrio kapinynuose periodizaciją ir galbūt net atskirų radinių chronologiją, Aukštkiemių kapinynas pripažintas vienu iš svarbiausių Klaipėdos krašte tyrinėtų kapinynų. Šiuo metu XIX a. tyrimų medžiaga saugoma Proistorės ir ankstyvosios istorijos muziejuje Berlyne, ją rengiamasi publikuoti.

Saugoma Aukštkiemių kapinyno teritorija nustatyta 1988 m. Kuo remiantis tai padaryta, lieka neaišku. Šios teritorijos situacija nesutampa su kapinyną tyrusio O. Tischlerio pateiktu aprašymu, pagal kurį Aukštkiemių kapinynas „yra tarp dviejų kelių, iš kurių vakarinis eina iš Tauralaukio į Eketę“. 1988 m. nustatytą saugomą teritoriją minėtas kelias į Eketę kerta beveik per vidurį PV–ŠR kryptimi. Be to, O. Tischleris nemini Danės upės, su kuria ribojasi saugomos kapinyno teritorijos Š